

Motion till riksdagen 2022/23:184

av **Daniel Helldén och Jacob Risberg (båda MP)**

Markåtkomst för cykelvägar på landsbygd och utanför tätort

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra väglagen för att säkerställa likvärdig markåtkomst för cykelvägar så som gäller för vägar för motorfordonstrafik och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det föreligger en bred enighet i riksdagen och i kommunerna runt om i landet att andelen resor med cykel ska öka. Det pågår därför ett arbete med att fastställa ett mål för ökad cykling och VTI har på uppdrag av regering tagit fram ett förslag för 2035 som innebär en fördubbling av cyklingen från idag. Cyklandet i hela Sverige ska öka på ett sådant sätt att tillgängligheten förbättras, folkhälsan stärks och klimat- och miljöpåverkan minskar. För att detta ska kunna ske måste förutsättningarna för cykling avsevärt förbättras. Trygg, säker och god cykelinfrastruktur måste till.

Ett problem som återkommande står i vägen för förbättrad cykelinfrastruktur är att väglagen idag styr så att cykelvägar på landsbygden och utanför tätorterna i princip alltid måste läggas intill den allmänna vägen för motortrafik. Genom väglagens definition av väg och kraven på ett funktionellt samband och samfärdsel försvåras avsevärt möjligheten att få till smarta, gena och logiska cykelstråk.

Det är därför idag tyvärr allt som oftast inte möjligt att bygga cykelvägen med en egen, från bilvägen fristående, sträckning som i många fall skulle vara både smartare och billigare. Vid utbyggnad av cykelvägar för arbetspendling liksom turiststråk finns åtskilliga exempel där problemet med markåtkomst för anläggande av cykelvägar aktualiserats. En enskild markägare kan blockera en cykelvägsutbyggnad men skulle inte kunna förhindra en utbyggnad av en vanlig väg. Trafikverket hindras också från att genomföra satsningar på cykelvägar som inte har ett så kallat funktionellt samband med

deras anläggning, det vill säga bil- och järnväg. Dessa juridiska svårigheter har varit kända länge och behöver snarast åtgärdas.

Trafikverket har på föregående regerings uppdrag utrett om och i så fall hur markåtkomst utgör ett hinder för tillkomsten av cykelvägar eller i genomförandet av regionala cykelplaner. Trafikverket konstaterar i rapporten "Utgör markåtkomst ett hinder för tillkomsten av cykelvägar?" (TRV 2021/3614) att deras "samlade bedömning är att framkomligheten i cykelprojekten ofta upplevs hindras av svårigheter att få åtkomst till mark". Det menar samtidigt att det i många fall skulle kunna lösas genom att kommunerna tar fram en detaljplan. Att kommuner ska ta fram detaljplaner på landsbygden för att säkerställa markåtkomst för cykelbanor är dock en orimlig förväntan på kommunerna. Det är en mycket mer komplicerad process. Trafikverket skriver: "Det finns en uttalad önskan att staten ska ta ett större helhetsansvar för cykel frågan inklusive finansiering. Något sådant ansvar har inte ålagts Trafikverket." När det gäller tillgängligheten med cyklar mellan tätorter och på landsbygden borde det vara rimligt att staten och därmed Trafikverket tar ett större ansvar på samma sätt som man tar ett större ansvar för motsvarande bilvägar.

För att få till möjligheten att bygga funktionella cykelvägar behöver väglagens begrepp allmän samfärdslösning ändras så att cykelvägar inbegrips liksom att begreppet funktionellt samband omdefinieras. För allmän samfärdslösning och begreppet funktionellt samband torde det räcka med att regeringen och riksdagen uttrycker att begreppen ska ha en annan tolkning. Lagtexten i sig skulle sålunda inte behöva skrivas om. Hur det rent praktiskt görs är egalt så länge en ändring kommer till stånd.

I januari 2021 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som gör det möjligt att anlägga friliggande cykelvägar utan krav på direkt anslutning till vägar för motortrafik. Uppmaningen till regeringen var att skyndsamt se över lagstiftningen på detta område.

Lagstiftningens problem har utretts ett antal gånger och ännu finns det inget som tyder på att ändringar är på gång samtidigt som projekt som är efterfrågade ligger för fäfat, vilket ställer till det för möjligheten att säkerställa en funktionell, säker och trygg cykelinfrastruktur i hela landet, på landsbygden och utanför våra tätorter. Att nå målet om ökad cykling försvåras avsevärt. Därför bör nuvarande regering skyndsamt återkomma med uppdaterad lagstiftning på detta område som säkerställer likvärdig markåtkomst för cykelvägar så som idag gäller för vägar avsedda för motorfordonstrafik, och riksdagen bör tillkänna detta som sin mening för regeringen.

Daniel Helldén (MP)

Jacob Risberg (MP)